

Turizm Akademik Dergisi

Tourism Academic Journal

www.turizmakademik.com

Tarım Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi*

Makbule, CİVELEK^a, Levent KARADAĞ^{b**}

^a Bülent Ecevit Üniversitesi, Karadeniz Ereğli Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Zonguldak, Türkiye, makbulecivelek@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3997-6508

^b Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Datça Kazım Yılmaz Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, Muğla, Türkiye, leventk@mu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0932-8315

Öz

Kırsal turizm türlerinden biri olan tarım turizmi, klasik turizm türlerinin ilgi kaybetmesi ile birlikte yaygınlaşmaktadır. Sürdürülebilir perspektif çerçevesinde çevreye olan duyarlılığı, kırsal kalkınmaya etkisi, pazarlama ve girişimcilik boyutları, ülkelerin tarım turizmi doğrultusunda oluşturduğu politika ve stratejiler gibi unsular göz önünde bulundurularak araştırmacılar tarafından çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı tarım turizmini konu alan çalışmaların tasnif edilerek literatürde eksik kalan alanların saptanmasıdır. Çalışma, tarım turizmi hakkında yapılan çalışmaları bütüncül bir bakış açısı ile değerlendirerek, literatürdeki boşlukları doldurmaya katkı sağlaması bakımından akademik anlamda önem taşımaktadır. Çalışmanın temel sorunu doğrultusunda tarım turizmini konu alan ulusal ve uluslararası kitaplar, tezler, makaleler bibliyometrik analiz ile incelenmiştir. Çalışma sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde ulusal çalışmaların uluslararası çalışmalara nispeten daha yeni olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak tarım turizmini konu alan çalışmaların sıklıkla tarım turizmi faaliyetlerini, tarım turizmi ve kırsal kalkınma ilişkisini araştırdığı yönünde olmuştur. Tarım turizmi kapsamında geliştirilen politikalar ve girişimcilik örnekleri, tarım turizmi sürdürülebilirlik ilişkisi, tarım turizmine yerel halkın bakış açısı gibi konular da sıklıkla incelenmiştir. Tarım turizminin göreceli olarak daha az araştırma konusu olan alanının ise gastronomi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Tarım Turizmi, Tarım Turizmi Bibliyometrisi, Bibliyometrik Analiz.

Abstract

Agritourism, which is one of the types of rural tourism, is becoming widespread with the loss of interest in classical tourism types. Considering elements such as environmental awareness in the framework of sustainable perspective, impact on rural development, marketing and entrepreneurial dimensions, policies and strategies of countries in line with agritourism, it is observed that various studies were conducted by the researchers. Since the classification of the studies on agritourism will lead to identifying and focusing on the missing areas, the study is of academic importance. In line with the main problem of the study, national/international books, theses, articles on agritourism were examined. When the results of the study were evaluated as a whole, it was observed that the studies frequently investigated the relationship between agritourism and rural development, agritourism activities. In addition, subjects such as policies developed under the scope of agritourism and examples of entrepreneurship, agritourism sustainability relationship, local people's perspective on agritourism have also been frequently investigated. The field of agritourism, which is relatively less researched, has been gastronomy.

Keywords: Agritourism, Agritourism Bibliometrics, Bibliometric Analysis.

JEL CODE: L83, Z32

Makalenin Geçmişi:

Gönderim Tarihi : 22.08.2019

Birinci Düzeltme : 14.11.2019

İkinci Düzeltme : 01.02.2020

Kabul : 22.06.2020

Makale Türü : Bibliyografi

Civelek M. & Karadağ L. (2020). Tarım Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi, Turizm Akademik Dergisi, 7 (2), 145-164.

* Bu çalışma 8. Ulusal Kırsal Turizm Kongresinde özet olarak sunulmuştur.

** Sorumlu yazar e-posta: leventk@mu.edu.tr

Not: Çalışma 2019 yılında yapılmış olup etik kurul kararına gerek bulunmamaktadır.

GİRİŞ

Tarım turizmi, kaynakların tüketilmesi noktasında fazlasıyla olumsuz etkiye sahip kitlesel turizm türlerine karşılık olarak ortaya çıkmıştır. Tarım turizmi, doğaya ve çevreye duyarlı bir turizm türüdür. Tarım turizmi, doğrudan tarımsal faaliyetlere dayalı olarak sürdürülmektedir. Özellikle çevreyi ve kaynakları koru kullan düşüncesiyle hareket eden tarım turizmi, sürdürülebilir faaliyetleri destekleyerek çevresel korumayı maksimize eder.

Tarım turizminin etkileri sadece çevreyi korumakla sınırlı değildir. Yerel halkı destekleyerek bölgesel kalkınmayı dikkate alması da önemli bir unsur olmasını sağlamıştır. Özellikle kadın işgücünü kullanması, el emeğine dayalı olması, âtil durumdaki ürünleri kullanarak ekonomik değer kazanması noktasında önem arz etmektedir. Yapılan çalışmalarda kırsal kalkınmayı destekleme ve sürdürülebilir kılma anahtar rol üstelenmiştir. Bunun yanı sıra girişimcilerin tarım turizmi faaliyetlerine yönelmesi, yeni girişimcilik fikirleri oluşturması ve kırsal alanlarda faaliyete geçirdikleri tarım turizmi işletmeleri de kırsal alanlara katkı sağlamaktadır.

Son yıllarda tüketicilerin değişen istek ve beklentileri klasik turizm türlerinden sıyrılmalarını beraberinde getirmiştir. Bireyler, doğaya duyarlı, kaynakları koruyan, gelecek nesillere temiz bir çevre bırakma anlayışına girmiştir. Bu anlayış, tarım turizmi işletmelerinin artmasına, tarım turizmine duyulan ilginin giderek çoğalmasına sebep olmuştur. Turistik tüketiciler çevreye zarar veren turizm türleri yerine doğrudan doğa ile baş başa kalabilecekleri, şehir yaşamının stresinden ve kargaşasından kurtulabilecekleri, organik ürünler tüketerek doğa temelli turizm türlerine katılabilecekleri tarım turizmine yönelmiştir.

Günümüzde tarım turizmine artan ilgi araştırmacıların da bu alanda daha fazla araştırma yapmasına olanak sağlamıştır. Özellikle tarım turizminin kırsal kalkınma ve sürdürülebilir faaliyetler çerçevesindeki yükselişi araştırmaların zaman içerisinde şekillenmesine ve değişimine yol açmıştır. Yıllar itibari ile yapılan çalışmaların niceliksel anlamdaki artışı da tarım turizminin daha önemli bir konu oluşunu ispatlar niteliktedir. Bunun yanı sıra ülkelerin tarım turizmine ilişkin oluşturduğu politikalar, hükümetler tarafından yerel üretimin desteklenmesi ve kırsal alanların öncelikli hale getirilmesi de tarım turizmini çalışmalarının farklı bir boyut almasını sağlamıştır.

Çalışmanın amacı, tarım turizmini konu alan ulusal ve uluslararası çalışmaların dağılımını bibliyometrik analizle ortaya koymaktır. Tarım turizmi konusunda yapılmış çalışmaların konu bakımından tasnif edilmesi akademik anlamda hangi alanların daha az

sıklıkla araştırıldığını saptamayı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra tarım turizmi konusunda yıllar itibari ile çalışılan konuların hangi alanlarda yoğunlaştığı tespit edilecektir. Araştırmacıların tarım turizmi konusunda yaptıkları çalışmaların dağılımlarının ne yönde olduğu tarım turizminin yıllar itibari ile nasıl şekillendiğini de gösterecektir.

Çalışma tarım turizmini ele alacak araştırmacılara yön göstermesi, mevcut durumunun saptanabilmesi, eksik olan alanlara yönelim sağlayabilecek olması gibi sebeplerle önem taşımaktadır. Bu temel sorun doğrultusunda; “tarım turizmini konu alan çalışmalar ulusal ve uluslararası düzeyde ne sıklıkla araştırılmıştır?”, “tarım turizmini konu alan çalışmaların (tez, kitap/kitap bölümü, makale) dağılımı nasıl olmuştur?”, “tarım turizmini konu alan çalışmalar genel itibariyle hangi alanlarda yoğunlaşmıştır?”, “tarım turizmini konu alan çalışmalar kapsamında kullanılan yöntemler nelerdir?”, “tarım turizmini konu alan çalışmalar yıllar itibariyle ile nasıl bir değişim göstermiştir?” gibi sorulara yanıtlar aranmıştır.

Tarım turizmini konu olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde tarım turizminin çeşitli alanlarla ilişkisinin ortaya koyduğu görülmüştür. Fakat konuya ilişkin bütüncül bir bakış açısı sağlayacak bibliyometrik çalışmalara, çalışmanın yapıldığı zaman itibari ile henüz rastlanmamıştır. Tüm bu bilgiler ışığında tarım turizminin bibliyometrik anlamda bir analizinin yapılması, ulusal ve uluslararası literatürde henüz ele alınan boyutlarıyla araştırmaya konu olmaması gibi sebeplerle çalışma özgünlük taşımaktadır. Bunun yanı sıra tarım turizmi, çiftlik turizmi, kırsal turizm ve eko turizm gibi kavramların literatürde sıklıkla karıştırılması, ilgili kavramların hem detaylı analizinin yapılmasını hem de belirli bir kategorizasyon içerisinde sistematik olarak incelenmesini zorunlu kıldırdığı da düşünülmektedir.

Çalışma temel olarak iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde tarım turizmi kavramı, tarım turizmi faaliyetlerini ve tarım turizmini konu alan çalışmaların sınıflandırılmasını içeren kavramsal çerçeve oluşturulmaktadır. İkinci bölüm ise ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmaların (kitap/kitap bölümü, tezler ve makaleler) bibliyometrik analizini kapsamaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Tarım turizmi farklı bakış açılarıyla tanımlanmıştır. Kokko (2011) tarım turizmini, kırsal kalkınmayı ve tarımsal faaliyetleri gerçekleştirebilmek amacıyla tarımsal alanlarda gerçekleştirilen sürdürülebilir turizm faaliyetleri olarak tanımlamıştır. Ciolac (2016) ise tarım turizmini, tarımsal ürün ve hizmetler kapsamında yapılan ziyaretlerden doğan hasat festivali ya da çiftlikte konak-

lama ile deneyimlenen faaliyetler olarak tanımlamıştır. Bir diğer araştırmacı (Sznajder ve ark., 2009) tarım turizmini, belirli bir zaman diliminde, tarımsal üretim ve rekreatif faaliyetlerle turistler ile yöre halkının etkili bir biçimde birbirlerinin hayatlarına ortak oldukları tatil çeşidi olarak tanımlamaktadır. En basit tanımıyla tarım turizmi, tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde yapılan, kaynakların sürdürülebilirlik doğrultusunda kullanıldığı bir turizm türüdür (Civelek ve ark., 2015).

Tarım turizmi; kırsal turizm, eko turizm, çiftlik turizmi gibi kavramlarla eş değer tutulsa da birbirlerinden farklı anlamlar ifade etmektedir. Kırsal turizm, tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde esas geçim unsuru olan tarımsal üretimin yanı sıra turizm sektörüne bağlı olarak gelişen yeni bir turizm çeşididir (Çeken ve ark., 2007). Eko turizm, ziyaret edilen bölgede bulunan doğal, kültürel ve tarihi varlıkları bilen, tanıyan, koruyan turistlerin, mümkün olduğunca en az zarar verdiği ve yerel halkın sosyalleşmesi ve kalkınması açısından olumlu katkılar sunan sorumlu seyahatler olarak ifade edilmektedir (Scheyvens, 1999). Nielsen ve ark. (2010) tarım turizmini diğer kavramlardan ayıran bir sınırlama getirmiştir. Araştırmacılara göre; üretim faaliyetlerinin bir çiftlikte yapılıp yapılmadığı, turistler ve tarımsal deneyimler arasındaki faaliyetlerin niteliği ve turistlerin tarımsal alanlarda yaptıkları faaliyetlerin özgünlüğü gibi üç temel özellikle tarım turizmini diğer kavramlardan ayırmaktadır. Küçükaltan (2002) ise tarım turizmini diğer kavramlardan ayıran farklılıkları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Tarım turizminin gerçekleştirilebilmesi için, faaliyetin yalnızca tarımsal alanlarda olması gerekmektedir. Oysa ki diğer turizm türlerinde tarım ve kırsal alan dışında da faaliyetler gerçekleştirilebilmektedir.
- Tarım turizminde, turistlerin temel tatil motivasyonu, tarımsal ürünlerdir. Tarımsal ürün üretimi, ekolojik özellikler, sağlık vb. nedenler ile tarımsal turizm faaliyetleri tercih edilmektedir.
- Tarım turizminde turistlerin, diğer turizm türlerinde görüldüğü gibi belirli özelliklere sahip otel veya konaklama yeri tercihleri yoktur. Bu turizm türüne katılım gösteren bireylerin esas ve tek beklentisi tarımsal hayata katılım göstermektir.

Tarım turizmi faaliyetleri uygulanan politikalar ve ülkelerin jeopolitik durumları gereği ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir (Civelek ve ark., 2015). Yavuzaslanoğlu ve Yavuz'a (2012) göre, kuş gözlemciliği, kamp ve festivaller, piknik, yerel ürünlerin satışı ve kırsal gezintiler de tarım turizmi kapsamında değerlendirilmektedir. Ertan ve Güzel (2008) ise tarım turizmi faaliyetlerini aşağıdaki gibi şekillendirmiştir:

- Dış Mekân: Binicilik, doğal yaşamı izleme, fotoğrafçılık, balıkçılık, kampçılık, piknik, avlanma, kayak, avlanma vb.
- Tarımsal Satışlar: Çiftlikte satış, yol kenarı veya stand satışları, tarımsal hediyelikler vb.
- Eğitimler: Okul turları, fidanlık turları, bağ turları, tarımsal teknik kurslar, tarımsal fuarlar, ürün tanıtım programları, işletme turları vb.
- Üretim: Çiftlik ziyaretleri, kendin topla aktiviteleri, ağaç kiralama aktiviteleri, vb.
- Konaklama: Çiftlik konaklamaları, işletme tatilleri, öğrenci değişimleri, genç turist yurtları vb.
- Organizasyonlar: Konserler, festivaller, fuarlar, avcılık eğitimi vb.
- Diğer: Kültürel değerleri görme isteği, rehber/teçhizat operasyonu, üretici pazarları vb.

Ciolac (2016) tarım turizmi faaliyetleri ile yerel ürünler üretilerek tarımsal gelirlerin artırılması, ekonomik potansiyelin iyileştirilmesi, hizmetlerin geliştirilmesi ve çözümler bulunması aşamasında önemli olduğunu savunmaktadır. Benzer bir görüş Cristina ve ark. tarafından da ortaya konmuştur. Bu görüşe göre (Cristina ve ark., 2018) tarım turizmi faaliyetleri; tarımsal alanların gelişiminde rol oynayan, çiftçilerin ve yerel halkın yaşam koşullarında iyileşme sağlayan dinamik bir yapıdır. Marks-Bielska ve ark. (2013) tarım turizminin sosyal, kültürel ve mekânsal bir faaliyet olarak kırsal kalkınmaya etkisi olduğunu savunmaktadır. Tarımsal faaliyetlerin amacı tarım alanlarının sosyal ve ekonomik hayata uyumlu bir şekilde dahil edilmesine olanak tanımaktadır.

Tarım turizmi son yıllarda üzerinde sıklıkla çalışılan bir konu olmuştur. Uluslararası çalışmalar nispeten eski olsa da ulusal çalışmalar bakımından incelemeler yapıldığında henüz yeni bir konu olduğu göze çarpmaktadır. Tarım turizmini konu alan çalışmalar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir;

- a) Kırsal kalkınma ve tarım turizmi çalışmaları; tarım turizminin kırsal kalkınmaya etkisi, yerel halka sağladığı ekonomik faydalar, kırsal alanların gelişmesine sağladığı katkılar, kırsal kalkınmada kadının rolüne yönelik çalışmalar, kırsal alanlarda tarım turizmi eğitimleri (Mrkša ve ark., 2018; Mura & Kljucnikov, 2018; Ciolac, 2016; Karampela ve ark., 2016; Petroman ve ark., 2016; Civelek ve ark., 2014; Eshun & Tettey, 2014; Gordean ve ark., 2009; Grigore & Ungureanu, 2008; Brelik, 2013; Koutsou ve ark., 2009; Akpınar ve ark., 2005; Nnadi & Akwivu, 2005;

Kiper & Arslan, 2007 olarak sınıflandırmak mümkündür.

- b) Tarım turizmi faaliyetlerine yönelik çalışmaları; tarım turizmi faaliyetlerinin sınıflandırılması, faaliyetlerin çeşitlendirilmesine yönelik modeller, ülkelere göre farklılık gösteren tarım turizmi faaliyetleri (Brelık, 2016; Adamov ve ark., 2015; Marin ve ark., 2015; Samfira & Petroman, 2011; Petroman & Petroman, 2010; Bugday ve ark., 2009) olarak sınıflandırılabilir.
- c) Tarım turizmi ve pazarlamaya dönük çalışmaları; tarım turizmi pazarlamasında dikkat edilmesi gereken unsurlar, sosyal medya pazarlamasında tarım turizmi, tarım turizmi işletmelerinin web sitelerinin pazarlama yönlü analizi, tarım turizmi ve pazarlama stratejileri (Civelek & Türkay, 2017; Uğurlu & Öztürk, 2017; Civelek ve ark., 2015; Havlıçek ve ark., 2013; Bršćic ve ark., 2012; rescu ve ark, 2012; Blacka ve ark., 2009; Havlıçek ve ark., 2009; Arion, 2006; Iakovıdou ve ark., 2001) olarak sınıflandırılabilir.
- d) Tarım turizmi ve sosyo-ekonomik yapıya ilişkin çalışmaları; tarım turizmin yerel halka ekonomik katkısı, tarım turizmi işletmecilerine ekonomik katkıları, sosyal yaşama olan katkıları, ülkelerin ekonomilerine olan katkıları (Chandrashekhara, 2018; Despotovic ve ark., 2016; Kania & Bogusz, 2016; Marin, 2015; Boghean & State, 2014; Haghiri, 2010; Allen ve ark., 2006; Wicks & Merrett, 2003) olarak sınıflandırılabilir.
- e) Tarım turizmi ve girişimcilik faaliyetlerine yönelik çalışmaları; tarım turizmi işletmecilerinin yapması gerekenler, tarım turizmi işletmelerinde girişimcilik örnekleri, girişimcilik faaliyetlerinde izlenmesi gereken yollar (Eshun ve ark., 2014; Bagi & Reeder, 2012; Pilar ve ark., 2012; Yang ve ark., 2010; Hatch, 2008; McGehee ve ark., 2007; Holland & Wolfe, 2001; Nickerson ve ark., 2001) olarak sınıflandırmak mümkündür.

YÖNTEM

Çalışma temel sorununa uygun olarak nitel yöntem ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın uygulama deseni bibliyometrik analize bağlı kalınarak tasarlanmıştır. Bibliyometrik analizler, çalışmaların yıllar itibariyle dağılımlarının tespit edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Yapılan çalışmaların niteliksel ve niceliksel anlamda ortaya konması sağlanırken, bilimsel bilginin birikimsel olmasından hareketle çalışmalarda meydana gelen değişiklikleri saptamayı beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra yapılan anlamlı çıkarımlarla birlikte bibliyometrik analizler alt kategoriler aracılığıyla tümevarım yapmayı da mümkün kılmaktadır.

Bibliyometrik analize yönelik çalışmalar gerek araştırılan konunun gerekse de konuyu içine alan bilim dalının süreç içerisinde kaydettiği gelişmelerin ortaya konmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte bibliyometrik çalışmalar, konuya ve ilgili bilim alanlarına yönelik problemlerin veya eksik yönlerin belirlenmesinde etkin bir rol oynamaktadır (Yılmaz, 2017). Bu noktadan hareketle tarım turizmiyle ilgili yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi bu çalışmanın çıkış noktası olarak belirlenmiştir. Tarım turizmi, çiftlik turizmi, kırsal turizm ve eko turizm gibi kavramların literatürde sıklıkla karıştırılması ilgili kavramların hem detaylı analizinin yapılmasını hem de belirli bir kategorizasyon içerisinde sistematik olarak incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda bibliyometrik çalışmalar oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Çalışmanın örneklemini tarım turizmini konu olarak Science Direct, Jstor, Google Scholar, Wiley Online Library, Proquesti Scopus, Doaj gibi veri tabanında taranan ulusal ve uluslararası çalışmalar oluşturmaktadır. Genel olarak bu veri tabanlarının belirlenmesinin nedeni tarım turizmi alanında sıklıkla kullanılan veri tabanları olmasından ileri gelmektedir. Bilim dili genel olarak İngilizce olduğundan çalışma, İngilizce dilinde yapılan çalışmalar ile kısıtlandırılmıştır. Çalışma anahtar kelimesi olarak tarım turizmi/agroturizm, agritourism/agrotourism belirlenmiştir. Bunun dışındaki kelimeler (sürdürülebilir turizm, kırsal turizm, eko turizm, bağ/bahçe turizmi) çalışma dışında tutulmuştur. Ek olarak çalışma 2019 yılı itibari ile ulaşılan kaynaklar ile sınırlı olup, konu ile ilgili bildiriler çalışmaya dahil edilmemiştir.

Çalışma bibliyometrik analiz ile deşifre edilirken ana kategoriler dışında alt kategorilere de ayrılmıştır. Çalışmalar ulusal/uluslararası kitap/kitap bölümü, tezler, makaleler olmak üzere 3 farklı kategoriye ayrılmıştır. Her bir kategori genel olarak yazar sayısı, sayfa sayısı, çalışma konusu ve yöntemi gibi değişkenler yönünden değerlendirilmiştir. Ana kategorilerin tasnifi oluşturulurken, yapılan çalışmalar incelenerek genelleme yapılmıştır. Bu incelemeler sonucunda, çalışmanın temel konusu ve ulaşılan sonuçlar dikkate alınmıştır. Ayrıca her bir ana kategori alt kategorilere de ayrılarak çalışma alanları ve kullanılan yöntemler spesifik olarak da belirlenmiştir.

BULGULAR

Ulusal ve uluslararası yayınlara ilişkin bulgular kitap/ kitap bölümü, tezler ve makaleler olarak sınıflandırılmıştır. Ulusal çalışmaların %80'ni ulusal makalelerden, %18'i tezlerden, %2'si kitap bölümünden oluşmaktadır. Uluslararası yayınların dağılımı incelendiğinde araştırmaların %79'u, makalelerden, %9'u tezlerden, %12'si kitap ve kitap bölümlerinden oluşmaktadır. Ulusal ya-

yınlarda ulaşılan kitap/kitap bölümü sayısı 1, tez sayısı 8, makale sayısı 35'tir. Uluslararası yayınlarda ulaşılan kitap/kitap bölümü 35, tez sayısı 26, makale sayısı

Ulusal ve uluslararası yayınlar bu bağlamda değerlendirildiğinde ulusal literatürün uluslararası literatüre göre nispeten yeni olduğu görülmektedir.

Kitap/Kitap Bölümüne İlişkin Bulgular

Ulusal çalışmalarda tarım turizmine ilişkin çeşitli kitaplarda tarım turizmi tanımlamaları yer alsa da doğrudan tarım turizmini konu alan kitap/kitap bölümü incelemesinde sadece 1 kitap bölümüne rastlanmıştır. Uluslararası kitap/kitap bölümünde tarım turizminin yer alma sayısı ise 35'tir. Bunlardan 17'si kitap bölümü-yken 18'i kitaptır. Kitap/kitap bölümlerine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir:

Ulusal bazda kitap bölümü 2016 yılında basılmıştır. Kitabın dili İngilizcedir. 6 sayfa olan kitap bölümünde TaTuTa çiftlikleri, tarım turizminin dünyadan uygulamaları örneklerle anlatılmıştır. Yazar sayısı 3 olup 1 baskı yapmıştır.

Tarım turizmini konu edinen uluslararası kitap bölümü ilk kez 1993 yılında tek yazarlı olarak basılmıştır. İkinci baskısı yapılan kitap bölümünde; tarım turizmine ilişkin tanımlamalara, bu kavramın diğer kavramlarla benzerlik ve farklılıklarına yer verilmiştir. Genel olarak inceleme yapıldığında kitap bölümlerinin ortalama sayfa sayısı 25.11'dir. Yazar sayısı değişkenlik göstermekle birlikte en az 1 yazarlı, en fazla 5 yazarlı çalışmalar yapılmıştır. Kitap bölümlerinde sıklıkla çalışılan konu tarım turizmi ve kırsal kalkınma ilişkini (n=5) ortaya koyan çalışmalardır. Bunu sırasıyla tarım

Tablo 1: Tarım Turizmine İlişkin Kitap/Kitap Bölümü Dağılımı

Ulusal Kitap/Kitap Bölümü (n=1)				
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Baskı Sayısı	Araştırma Konusu
2016	3	6	1	Uygulamalar
Uluslararası Kitap/Kitap Bölümü (n=35)				
1993	1	12	2	Tanımlama
1998	1	27	2	Girişimcilik
	5	32	2	Kalkınma
2001	3	101	2	Pazarlama
2003	2	60	1	Faaliyetler
	1	60	1	Girişimcilik
2004	1	27	1	Faaliyetler
	1	18	1	Kalkınma
2005	2	110	1	Politika
	1	134	2	Girişimcilik
2006	2	42	1	Kalkınma
	1	81	1	Politika
2007	4	60	1	Rapor
	1	11	1	Pazarlama
2008	3	34	1	Tanımlama
	2	30	1	Faaliyetler
2009	2	17	1	Tanımlama
	3	30	1	Girişimcilik
	2	28	1	Pazarlama
	3	30	1	Kalkınma
2010	3	271	3	Tanımlama
	2	31	1	Kalkınma
2011	2	136	1	Faaliyetler
	1	34	1	Tanımlama
2012	3	203	3	Tanımlama-Pazarlama
	1	13	1	Girişimcilik
	2	11	1	Faaliyetler
2014	3	150	1	Faaliyetler-Girişimcilik
	1	64	1	Kalkınma

tarizmi ve diğer kavramların tanımlamaları (n=4), tarım turizmi faaliyetlerinin sınıflandırılması (n=3), tarım turizmi ve girişimcilik örnekleri (n=3), tarım turizminin pazarlanması (n=2) izlemiştir.

Tarım turizmini konu edinen uluslararası kitaplar da ortalama sayfa sayısı 79.44'tür. Yazar sayısı 1 yazarlı kitaplar ve 3 yazarlı kitaplar olmak üzere değişim göstermiştir. İlk kitap 2001 yılında tarım turizmi pazarlanması için yapılması gerekenler üzerinde durmuştur. Kitaplarda en sık yer alan konu, tarım turizmi faaliyetleri olmuştur. Bunlara ek olarak girişimcilik, tarım turizmi tanımlamaları, tarım turizmi pazarlanması ve tarım turizmi politikaları temel konuları oluşturmaktadır.

Tezlerle İlişkin Bulgular

Tarım turizmine ilişkin ulusal ve uluslararası tezlerin dağılımı incelendiğinde 8 ulusal teze karşılık 26 uluslararası tez yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerle ilişkin kapsamlı tablo bulguları aşağıdaki gibidir:

Tarım turizmine ilişkin olarak 8 ulusal tez yazılmıştır. Bu tezlerin tamamı yüksek lisans düzeyindeyken yalnızca 1 tanesi İngilizce olarak tamamlanmıştır. Tarım turizmini konu alan ilk ulusal tez 2005 yılında yazılmıştır. Nicel yöntemin kullanıldığı bu tez 114 sayfadan oluşmaktadır. Yıllar bazında bir değerlendirme yapıldığında 2012-2018 yılı itibari ile çalışmalar

Tablo 2: Tarım Turizmine İlişkin Tezlerin Dağılımı

Ulusal Tezlerle İlişkin Bulgular (n=8)					
Yıllar	Yöntem	Derecesi	Danışman	Sayfa Sayısı	Tez Konusu
2005	Nicel	Y. Lisans	Dr. Öğr. Üyesi	114	Tarım Turizmi Potansiyeli
2007	Nitel	Y. Lisans	Profesör	187	Planlama
2012	Nitel	Y. Lisans	Dr. Öğr. Üyesi	117	Tarım Turizmi Potansiyeli
2013	Nitel	Y. Lisans	Dr. Öğr. Üyesi	154	Kırsal Kalkınma
2015	Nicel	Y. Lisans	Dr. Öğr. Üyesi	78	Kırsal Kalkınma
2016	Nitel	Y. Lisans	Dr. Öğr. Üyesi	112	TaTuTa Çiftlikleri
2017	Nitel	Y. Lisans	Profesör	75	Tarım Turizmi-Hayvancılık
2018	Nitel	Y. Lisans	Doçent	83	TaTuTa Çiftlikleri
Uluslararası Tezlerle İlişkin Bulgular (n=26)					
Yıllar	Yöntem	Derecesi	Danışman	Sayfa Sayısı	Tez Konusu
1997	Nicel	Y. Lisans	Doktor	156	Tarım Turizmi Potansiyeli
2001	Nicel	Y. Lisans	Profesör	153	Tarım Turizmi Potansiyeli
2003	Nicel	Y. Lisans	Profesör	118	Kırsal Kalkınma
2004	Nicel	Y. Lisans	Doktor	123	Planlama
	Nicel	Y. Lisans	Doktor	135	Çevre
2005	Nicel	Y. Lisans	Profesör	122	Kırsal Kalkınma
	Nicel	Doktora	Doktor	248	Yenilenebilir Kaynaklar
2006	Nicel	Y. Lisans	Doktor	125	Kırsal Kalkınma
	Nitel	Y. Lisans	Doktor	124	Tarım Turizmi Potansiyeli
2007	Nitel	Y. Lisans	Doktor	90	Girişimcilik
	Karma	Doktora	Doktor	305	Ekonomi
2009	Nicel	Y. Lisans	Profesör	136	Gastronomi
	Nicel	Y. Lisans	Profesör	153	Kırsal Kalkınma
2010	Nicel	Y. Lisans	Doktor	89	Girişimcilik
	Karma	Doktora	Profesör	124	Kırsal Kalkınma
2011	Nitel	Y. Lisans	Doktor	80	Girişimcilik
	Nicel	Y. Lisans	Doktor	86	Tutumlar
2012	Nicel	Y. Lisans	Doktor	99	Tarım Turizmi Potansiyeli
	Nitel	Y. Lisans	Doktor	102	Tutumlar
2013	Nicel	Doktora	Profesör	99	Girişimcilik
2014	Nicel	Y. Lisans	Doktor	116	Girişimcilik
2015	Nicel	Y. Lisans	Doktor	124	Ekonomi
	Nicel	Y. Lisans	Doktor	114	Tutumlar
	Nicel	Doktora	Profesör	221	Planlama
2017	Nitel	Y. Lisans	Doktor	117	Tarım Turizmi Potansiyeli
	Nitel	Y. Lisans	Doktor	64	Tanımlamalar

yoğunlaşmıştır. Tarım turizmini konu alan tezler incelendiğinde kullanılan yöntemin sıklıkla (n=6) nitel yöntemler olduğu görülmüştür. Özellikle yarı yapılandırılmış görüşme soruları ve gözlem sıklıkla kullanılmıştır. 2 çalışmada ise veriler, anket tekniği ile elde edilmiştir. Tez danışmanlarının dağılımı incelendiğinde Dr. Öğretim Üyelerinin (n=5) ağırlıklı olduğu görülmektedir. Tezlerin sayfa sayıları değişkenlik göstermekle birlikte en uzun tez 187 sayfa, en kısa tez ise 75 sayfadan oluşmaktadır. Tüm tezlerin sayfalarının ortalaması ise 115'tir. Tezler araştırılan konu bakımından tasnif edildiğinde; kırsal kalkınmayı konu alan tezler (n=2), tarım turizmi potansiyelini ortaya koyan tezler (n=2), TaTuTa çiftlikleri üzerine yapılan tezler (n=2), planlama (n=1) ve hayvancılık (n=1) üzerine yapılan tezler olarak dağılım göstermiştir.

Tarım turizmi hakkında yazılan uluslararası tezlerin sayısı 26'dır. Bu tezlerden 21'i yüksek lisans düzeyindeyken, 5'i doktora düzeyindedir. Tarım turizmini konu alan ilk tez 1997 yılında yüksek lisans düzeyinde yazılmıştır. Tez danışmanlığını doktor unvanı ile yürütülen tezin temel konusu tarım turizmi potansiyelinin saptanmasına yönelik olmuştur. Nicel yöntemin kullanıldığı bu tez 156 sayfadan oluşmaktadır. Tarım turizmini konu alan son teze 2017 yılında ulaşılmıştır. Teorik kuramlar üzerine kurulu bu tezde tarım turizmine ilişkin tanımlamalar, eko turizm, kırsal turizm ve çiftlik turizmi gibi kavramlardan farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Tezler sayfalar bakımından incelendiğinde, en uzun tezin 305, en kısa tezin ise 64 sayfa olduğu görülmekle birlikte ortalama sayfa sayısı 131,65 olmuştur. Ele alınan konular bakımından inceleme yapıldığında tezlerin sıklıkla üzerinde durduğu konuların tarım turizmi potansiyeli (n=5), girişimcilik (n=5) ve kırsal kalkınma (n=5) ekseninde olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra tarım turizmi işletmelerine ilişkin tüketicilerin tutumları (n=3) ve tarım turizminin ekonomik getirileri (n=2) ve planlama (n=2) de çalışmıştır. En az araştırılan konular ise çevre (n=1), yenilenebilir kaynaklar (n=1), gastronomi (n=1) ve tarım turizmi tanımlamaları (n=1) şeklinde sıralanmıştır.

Tezlerde kullanılan yöntem genel itibariyle (n=18) niceldir. 6 tez nitel yöntemleri kullanırken, 2 doktora tezinde karma yöntem kullanmıştır. Tezlere danışmanlık yapan akademisyenlerin unvanları incelendiğinde 18 tezin doktor, 8 tezin ise profesör tarafından yürütüldüğü görülmüştür. Doktora tezlerine yürütücülük yapan profesör sayısı 3'tür.

Makalelere İlişkin Bulgular

Tarım turizmini konu alan makalelerin yayınlanması yıllar göre değişiklik göstermiştir. Yıllar itibariyle incelendiğinde toplamda 35 ulusal makaleye ulaşılmıştır. Tarım turizmini konu alan çalışmaları; tarım turiz-

mi potansiyelini belirleyen çalışmalar, kırsal kalkınma ile ilişkisini inceleyen çalışmalar, pazarlama ile ilişkisini inceleyen çalışmalar, gastronomi ile ilişkisini inceleyen çalışmalar, girişimcilik ile ilişkisini inceleyen çalışmalar, tüketici davranışları ile ilişkisini inceleyen çalışmalar, politikalar ile ilişkisini inceleyen çalışmalar ve tarım turizmi tanımlamaları olarak sınıflandırılmıştır.

Tarım turizmine ilişkin ulusal makaleler incelendiğinde sıklıkla işlenen konunun il/ilçelerin tarım turizmi potansiyelini ortaya koyan çalışmalar olduğu görülmüştür. 11 çalışma tarım turizmi potansiyelini incelerken, bu konuda en sık yayın yapılan yıl 2013 ve 2018 (n en çok=3) olmuştur. Yayınlarda yazar sayısı (n en az =1, n en çok=4) ve sayfa sayısı (n en az= 3, n en çok= 17) değişim göstermektedir. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı 9'dur. Genel itibariye (n=9) kullanılan yöntem nitel yöntemlerdir. 3 çalışmada SWOT Analizi yapılırken, 6 çalışma ise alanyazın üzerine kurulmuştur. 2 çalışmada ise nicel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı 9'dur. Genel itibariyle (n=9) kullanılan yöntem nitel yöntemlerdir.

Tarım turizminin en sık araştırıldığı ikinci konu kırsal kalkınmaya ilişkindir. Çalışmaların 8'i tarım turizminin kırsal kalkınma ve yerel halkla etkileşimini araştırmıştır. En az 1 yazarlı çalışmalar görülmüşken, en fazla 5 yazarlı çalışmalara rastlanmıştır. Kullanılan yöntemler bakımından incelendiğinde çalışmaların tamamında nitel yöntemler kullanıldığı görülmüştür. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı ise 12,12'dir.

Tarım turizmi ve pazarlanmasına ilişkin çalışmaların sayısı 4'tür. En çok çalışmanın yapıldığı (n=2) yıl 2017'dir. Çalışmalardan ikisi 2 yazarlı iken, diğer ikisi 3 yazarlıdır. Çalışmaların sayfa sayıları en az 5'iken en fazla 23 sayfa olmuştur. Ortalama sayfa sayısı 11,25'tir. Kullanılan yöntemlerin tamamı niteldir. 3 çalışmanın temel çalışma konusu TaTuTa çiftlikleri ve pazarlama faaliyetleri yönündedir. 1 çalışmada ise pazarlama modelleri geliştirerek çiftliklerin pazarlama faaliyetleri için öneriler getirilmiştir.

Tarım turizmi ve gastronomi ilişkisini inceleyen çalışmalardan ilki 2012 yılında yayınlanmıştır. Yıllar itibari ile bakıldığında son yıllar itibari ile çalışılmaya başlandığı görülmüştür. Çalışmalar en az 2, en fazla 4 yazar tarafından yapılmıştır. Çalışmaların sayfa sayıları değişmekle birlikte (n en az=4, n en çok=13) ortalaması 9.33'tür. Kullanılan yöntemler ağırlıklı olarak nitel yöntemler olmuştur. Bir çalışmada ise nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanılarak karma desen oluşturulmuştur. Araştırma konusu olarak tarım turizminde gastronomik bir unsur olarak zeytinyağı ve bağcılık gibi konular irdelenmiştir.

Tablo 3: Tarım Turizmine İlişkin Ulusal Makalelerin Dağılımı

Tarım Turizmi Potansiyelini Araştıran Makaleler (n=11)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2012	2	3	Nitel
	4	8	Nitel
2013	2	17	Nicel
	2	5	Nicel
2014	2	17	Nitel
	3	5	Nitel
2016	1	12	Nitel
2017	2	7	Nitel
2018	1	9	Nitel
	3	7	Nitel
	4	9	Nitel
Tarım Turizmi ve Kırsal Kalkınma İlişkisini Araştıran Makaleler (n=8)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2004	4	15	Nitel
2007	2	14	Nitel
2009	3	8	Nitel
2011	1	11	Nitel
2012	1	10	Nitel
2014	3	13	Nitel
2017	5	14	Nitel
2018	2	12	Nitel
Tarım Turizmi ve Pazarlama İlişkisini Araştıran Makaleler (n=4)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2013	3	5	Nitel
2015	3	6	Nitel
	2	23	Nitel
2017	2	11	Nitel
Tarım Turizmi ve Gastronomi İlişkisini Araştıran Makaleler (n=3)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2012	3	4	Nitel
2017	2	11	Nitel
2018	4	13	Karma
Tarım Turizmi Tanımlamalarını Araştıran Makaleler (n=3)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2009	2	7	Nitel
2016	1	23	Nitel
2018	1	10	Nitel
Tarım Turizmi ve Tüketici Davranışlarını Araştıran Makaleler (n=2)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2013	2	13	Nicel
2017	2	7	Nicel
Tarım Turizmi ve Politikaları Araştıran Makaleler (n=2)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2011	1	11	Nicel
2013	2	5	Nitel
Tarım Turizmi ve Girişimcilik Araştıran Makaleler (n=2)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2012	1	6	Nitel
2015	2	13	Nicel

Tarım turizmini çiftlik turizmi, eko turizm, kırsal turizm gibi kavramlar ile ayırıştıran farklı ve benzer yönlerini ortaya koyan çalışmalardan ilki 2009 yılında yapılmıştır. Çalışmalar 1 ve 2 yazarlı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların ortalama sayfa sayıları 13,33'tür. Çalışmaların tamamında nitel yöntemler kullanılmıştır.

Tarım turizmini tüketici bakış açısıyla ele alan 2 çalışma yapılmıştır. İlk çalışma 2013 yılındadır. Her iki çalışma da iki yazarlıdır. Nicel yöntemin kullanıldığı bu çalışmalarda anket tekniği kullanılmıştır. Tarım turizmi çiftliklerindeki tüketicilerin algıları ve tutumları tespit edilmiştir. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı 10'dur.

Tarım turizmi ve politikaları ele alan çalışmalar 2011 ve 2013 yılında yapılmıştır. Her iki çalışmada da nicel yöntem kullanılmıştır. Ortalama sayfa sayısı 8'dir. Genel itibariyle tarım turizminin sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla gerekli olan politikalar araştırılmıştır.

Tarım turizmi ve girişimcilik konusunu ele alan çalışmaların ilki 2012 yılında yayınlanmıştır. Nitel yöntemin kullanıldığı bu çalışmanın yazar sayısı 1'dir. Girişimciler için tarım turizmi işletme modelleri geliştirilmiştir. Diğer çalışma ise 2015 yılında iki yazarlı olarak yapılmıştır. Nicel yöntemin kullanıldığı bu çalışmada anket uygulanmıştır.

Uluslararası literatürde tarım turizmi faaliyetleri ve ülke bazlı örnekleri en çok araştırılan konu olmuştur. 52 çalışmanın yapıldığı bu kategoride en sık çalışmanın yapıldığı yıl 2015'tir. Çalışmaların 7'si bu yılda yapılmıştır. İlk çalışma ise 1997 yılındadır. Çalışmalar genel olarak ele alındığında en az 1 yazarlı, en fazla 8 yazarlı çalışmanın olduğu görülmüştür. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı (n en az=3, n en çok= 27) 15.65'tir. Kullanılan yöntemler bakımından genelleme yapıldığında ise nitel yöntem ağırlıklı olarak (n=35) kullanılmakla birlikte 16 çalışmada ise nicel, 1 çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Tarım turizmi faaliyetlerini sınıflandıran çalışmalar hangi faaliyetlerin tarım turizmi kapsamında sayılabileceğini tespit etmeye yöneliktir. Faaliyetler çalışmanın yapıldığı ülkelere göre farklılıklar göstermiştir. Çalışmalar tarım turizmi faaliyetlerini sınıflandırmanın yanı sıra model önerileri de geliştirmiştir. İstatistiki çalışmalarla tarım turizmi çiftliklerinde yapılan faaliyetleri ve üretimi kıyaslamışlardır. Birçok çalışmada faaliyetler görseller ile desteklenmiştir. Bazı çalışmaların temel konusu tarım turizmi işletmelerin faaliyetlerini çeşitlendirebilmesi için yapılması gerekenlerken ülkeler bazında tarım turizmi kapsamında yapılan faaliyetler de karşılaştırılmıştır.

Tarım turizmini konu olarak en sık çalışılan ikinci alan 39 çalışma ile girişimcilik olmuştur. İlk çalışmanın 1994 yılında 2 yazarla yapıldığı, son çalışmanın ise

2019 yılında 4 yazarla yapıldığı görülmüştür. En çok çalışmanın yapıldığı yıl 5 çalışma ile 2008 yılı olmuştur. Çalışmalar 1 yazarlı çalışmalardan 7 yazarlı çalışmalara kadar değişim göstermiştir. Çalışmaların en azı 3, en çoğu ise 25 sayfadan oluşmuştur. Ortalama sayfa sayısı 9.71'dir. Kullanılan yöntemler incelendiğinde ise nicel yöntemin (n=21) daha sık kullanıldığı görülmüştür. 18 çalışmada ise nitel yöntem hakimdir. Faaliyetlerin görsellerle güçlendirildiği çalışmalarda genel itibariyle alanyazınsal çalışmalar kullanılarak model önerileri geliştirilmiştir. Tarım turizmi ve girişimciliği konu alan çalışmalar girişimcilerin neler yapması gerektiği üzerinde yoğunlaşmıştır. Tarım turizminin gelişebilmesi adına çiftçilerin yapması gerekenler listelenmiştir. Bazı çalışmalar ise tarım turizmi işletmecilerinin performanslarını arttırabilmeleri yönünde öneriler getirmiştir. Tarım turizmi girişimcilerin en iyi performansı gösterebilmesi için toprak analizleri yapmasını önermiştir. Bazı çalışmalar girişimcilik faaliyetleri için tarım turizmi için fırsatları araştırmıştır. Kadın girişimcileri konu edinen çalışmaların yanı sıra girişimcileri motive eden unsurlar üzerinde de durmuştur.

Tarım turizminin sosyo-ekonomik yapıya etkilerini araştıran çalışmalar sayıca en fazla araştırılan üçüncü konu olmuştur. 32 makalenin olduğu bu kategoride ilk çalışma 2001 yılında, son çalışma ise 2019 yılında yapılmıştır. Sıklıkla nitel yöntemin (n=19) kullanıldığı çalışmalarda tarım turizminin sosyal ve ekonomik yapıya nasıl etki ettiği konu edilmiştir. 12 çalışma nicel yöntemden yararlanırken 2 çalışma ise karma yöntemden yararlanmıştır. Tarım turizminin sosyal yapıya (n=17) olumlu etkileri çalışmalarda sıklıkla vurgulanmıştır. Çalışmalar genel olarak incelendiğinde en sık çalışma yapılan yılın 2011 olduğu (n=8) görülmüştür. Çalışmaların yazar sayısı en az 1, en fazla 7 olmak üzere değişim göstermiştir. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı 11'dir. Çalışmalarda en az sayfa sayısı 4 iken en fazla sayfa sayısı 30 olmuştur. Çalışmalar genel itibariyle kadın iş gücünü, yerel halkı ve eğitsel faaliyetleri araştırmıştır. Bunların dışında istatistiksel çalışmalar da yapılmıştır.

Tarım turizmi ve pazarlama çalışmaları 2003 yılında araştırılmaya başlanmıştır. 26 çalışmanın yapıldığı bu kategoride en fazla çalışmanın yapıldığı yıl 2008'dir. Çalışmaların sayfa sayısı 4 (n en az) ile 19 (n en çok) arasında değişim göstermiştir. Ortalama sayfa sayısı ise 8,26'dır. Pazarlamayı konu alan çalışmalarda kullanılan yöntemler nitel yöntemler (n=18) ve nicel yöntemler (n=7) olarak dağılım göstermiştir. 1 çalışma ise karma desenli olarak tasarlanmıştır. Nitel yöntemlerde SWOT Analizi (n=3) kullanılmıştır. Tarım turizmi pazarlamasına ilişkin yapılan çalışmalar, tarımsal ürünlerin pazarlanması, tarım turizmi işletmelerinin pazarlanması, sosyal medya pazarlaması gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Genel olarak çalışmalar, tarım turizmi

Tablo 4: Tarım Turizmine İlişkin Uluslararası Makalelerin Dağılımı

Tarım Turizmi Faaliyetlerini Araştıran Makaleler (n=52)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
1997	1	21	Nitel
2003	1	13	Nitel
2004	2	4	Nitel
	2	21	Nicel
2005	3	5	Nicel
	5	24	Nitel
2006	3	9	Nitel
	1	27	Nitel
	4	11	Nitel
2007	3	12	Nicel
	1	18	Nitel
	2	3	Nitel
2008	5	8	Nicel
	3	6	Nitel
2009	1	7	Nicel
	3	8	Nicel
2010	2	4	Nitel
	1	16	Nitel
2011	3	4	Nitel
	2	4	Nitel
	4	7	Nitel
	2	7	Nitel
	1	12	Nicel
2012	2	13	Nicel
	4	6	Nitel
	2	9	Nicel
2013	1	7	Nitel
	1	13	Karma
	6	4	Nicel
	4	8	Nitel
	1	13	Nicel
2014	4	9	Nitel
	4	4	Nicel
	3	9	Nitel
2015	1	9	Nicel
	5	6	Nitel
	1	5	Nitel
	5	11	Nitel
	8	3	Nitel
2016	4	7	Nitel
	5	13	Nitel
	6	7	Nicel
2017	4	4	Nitel
	5	6	Nitel
	1	7	Nitel

Tablo 4 (Devamı): Tarım Turizmine İlişkin Uluslararası Makalelerin Dağılımı

Tarım Turizmi Faaliyetlerini Araştıran Makaleler (n=52)			
2018	2	3	Nitel
	4	12	Nicel
	7	6	Nitel
	4	12	Nitel
Tarım Turizmi ve Girişimcilik Araştıran Makaleler (n=39)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
1994	2	4	Nitel
1999	2	6	Nicel
2000	4	10	Nicel
	1	11	Nitel
2001	1	19	Nitel
2002	2	9	Nitel
2003	1	5	Nitel
2004	2	25	Nicel
	4	3	Nitel
	3	11	Nicel
2006	6	5	Nitel
	2	10	Nicel
	2	8	Nicel
	2	4	Nicel
2008	1	7	Nicel
	1	5	Nitel
	2	6	Nitel
	2	12	Nicel
	1	8	Nicel
2009	3	11	Nicel
	1	5	Nitel
	7	11	Nitel
2010	3	17	Nicel
	1	19	Nicel
	1	10	Nicel
	1	25	Nitel
2011	1	9	Nicel
	1	12	Nicel
	4	8	Nicel
2012	3	7	Nitel
	2	6	Nicel
	3	12	Nicel
	2	12	Nicel
2014	2	4	Nicel
	3	15	Nitel
	3	6	Nicel
2016	3	6	Nicel
2017	3	7	Nitel
2018	3	5	Nitel
2019	4	10	Nitel
Tarım Turizmi ve Sosyo-Ekonomik Unsurları Araştıran Makaleler (n=32)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2001	3	5	Nitel
2003	2	8	Nitel

Tablo 4 (Devamı): Tarım Turizmine İlişkin Uluslararası Makalelerin Dağılımı

Tarım Turizmi Faaliyetlerini Araştıran Makaleler (n=52)			
2004	2	4	Nitel
	5	4	Nicel
2006	2	28	Nicel
	3	4	Nicel
	3	25	Nicel
2007	3	8	Nicel
	3	16	Nicel
2009	3	9	Nicel
	4	7	Nitel
	1	9	Nitel
	1	11	Nitel
2011	4	17	Nicel
	1	27	Nicel
	2	8	Nitel
	2	10	Nicel
	1	10	Nitel
	4	7	Nitel
	2	6	Nitel
2013	1	4	Nitel
	7	8	Karma
	3	15	Karma
2015	2	6	Nicel
2016	1	5	Nitel
	2	11	Nitel
	2	9	Karma
2018	4	9	Nicel
	1	7	Nitel
2019	4	30	Nitel
	1	11	Nitel
	1	14	Nitel
Tarım Turizmi ve Pazarlama İlişisini Araştıran Makaleler (n=26)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2003	5	6	Nitel
2006	1	6	Nicel
2008	3	4	Nitel
	2	14	Nitel
	1	4	Nitel
2010	3	5	Nitel
	1	6	Nitel
2011	3	19	Nitel
	2	11	Nitel
2012	6	14	Nicel
	3	14	Nicel
	7	6	Nitel
2013	8	5	Nicel
	2	12	Nitel
	4	7	Karma
	6	6	Nitel

Tablo 4 (Devamı): Tarım Turizmine İlişkin Uluslararası Makalelerin Dağılımı

Tarım Turizmi Faaliyetlerini Araştıran Makaleler (n=52)			
2014	8	5	Nitel
	3	11	Nitel
	1	13	Nicel
2015	4	4	Nitel
	3	11	Nitel
2016	2	10	Nitel
	1	14	Nicel
2017	3	4	Nicel
2019	8	6	Nitel
	4	5	Nitel
Tarım Turizmi ve Sürdürülebilirlik İlişkisini Araştıran Uluslararası Makaleler (n=26)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2004	1	17	Nitel
	2	29	Nicel
2005	3	5	Nicel
2006	2	8	Nitel
	2	5	Nitel
2007	2	4	Nitel
2009	4	7	Nicel
2011	1	11	Nitel
	1	7	Nitel
	4	20	Nicel
	2	10	Nitel
2014	2	12	Nitel
	1	18	Nitel
	3	5	Nitel
2015	1	3	Nitel
	1	7	Nicel
2016	1	3	Nitel
	2	11	Nicel
	2	9	Nicel
	3	9	Nitel
2017	4	17	Nitel
	5	8	Nitel
	4	10	Nicel
	4	5	Nitel
	3	7	Nitel
2019	2	7	Nicel
Tarım Turizmi ve Politika İlişkisini Araştıran Makaleler (n=24)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2000	1	7	Nitel
	2	4	Nitel
	1	6	Nitel
2001	1	3	Nitel
	3	4	Nitel
2004	1	7	Nitel
2005	1	7	Nitel
	2	15	Nitel

Tablo 4 (Devamı): Tarım Turizmine İlişkin Uluslararası Makalelerin Dağılımı

Tarım Turizmi Faaliyetlerini Araştıran Makaleler (n=52)			
	3	8	Nitel
2006	3	10	Nitel
	1	4	Nitel
	3	19	Nitel
2007	5	8	Nitel
	2	4	Nitel
	2	17	Nitel
2008	1	8	Nitel
	4	13	Nitel
2009	2	7	Nitel
2010	2	19	Nitel
	1	16	Nitel
2011	1	14	Nitel
2012	2	11	Nitel
2013	3	23	Nitel
	1	11	Nitel
Tarım Turizmi ve Tüketici Davranışları İlişkisini Araştıran Makaleler (n=22)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2001	3	11	Nitel
2004	1	7	Nitel
2005	1	5	Nitel
2008	3	12	Nitel
2009	4	17	Nitel
2010	2	5	Nitel
2011	3	3	Nitel
2012	2	15	Nitel
	1	12	Nitel
	2	13	Nitel
	2	11	Nitel
	2	9	Nitel
2013	1	13	Nitel
	2	6	Nitel
2014	6	5	Nitel
2015	2	10	Nitel
	2	6	Nitel
2016	3	27	Nitel
	1	14	Nitel
2017	7	4	Nitel
2018	5	8	Nitel
2019	4	12	Nitel
Tarım Turizmi Tanımlamalarını Araştıran Makaleler (n=10)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2004	2	13	Nitel
2009	3	4	Nitel
	3	24	Nitel
2010	5	6	Nitel
	2	6	Nitel
2011	1	20	Nitel
2013	1	3	Nitel
2017	4	5	Nitel

Tablo 4 (Devamı): Tarım Turizmine İlişkin Uluslararası Makalelerin Dağılımı

Tarım Turizmi Faaliyetlerini Araştıran Makaleler (n=52)			
2016	1	5	Nitel
2018	3	6	Nitel
Tarım Turizmi ve Gastronomi İlişkisini Araştıran Makaleler (n=7)			
Yıl	Yazar Sayısı	Sayfa Sayısı	Yöntem
2006	1	7	Nitel
2009	2	8	Nicel
2010	2	5	Nitel
2012	2	11	Nicel
2015	3	14	Nicel
2018	7	8	Nitel
	2	8	Nitel

işletmelerinde üretilen ürünlerin pazarlanması üzerinedir. Tarım turizminin sosyal medya araçları üzerinden pazarlanması, tarım turizmi işletmelerinin pazarlanmasında yerel paydaşların rolü, tarım turizminin pazarlanabilmesi için yapılması gerekenler, tarım turizmi pazarlamasında web siteleri araştırmıştır.

Tarım turizmi ve sürdürülebilirlik konusunu araştıran çalışmaların sayısı 26'dır. İlk çalışma 2004 yılında tek yazar tarafından nitel yöntem kullanılarak yapılmıştır. En çok çalışma (n=5) 2017 yılı itibari ile yapılmıştır. Çalışmaların genel itibari ile sayfa ortalaması 9.88'dir. Kullanılan yöntem ise ağırlıklı olarak nitel (n=17) yöntemlerden oluşmuştur. 9 çalışma da ise nicel yöntem kullanılmıştır. Sürdürülebilirlikle ilgili çalışmalarda sıklıkla konu edinilen unsur çevre politikaları ve koru kullanı düşüncesinden hareket eden tarım turizmi faaliyetleridir. Buna ek olarak tarım turizmi faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini, ülkelerin sürdürülebilir tarım turizmi faaliyetlerinin karşılaştırmasını, tarım turizmi işletmelerinin yapmış oldukları faaliyetlerin sürdürülebilir olup olmadığı, tarımsal toprakların tarım turizmi için sürdürülebilir olup olmadığı, tarım turizmi ve yenilenebilir kaynaklar üzerine araştırma yapmıştır.

Tarım turizmi ve politikalar arasındaki ilişkiyi konu edinen 24 çalışma vardır. Çalışmaların ilki 2000 yılında yayımlanırken, en sık çalışmanın yapıldığı yıl 2006'dır. Yazar dağılımları incelendiğinde 1 (n en az) ve 5 (n en çok) arasında değişim gösterdiği görülmüştür. Kullanılan yöntem genel itibariyle (n=22) nitel yöntemler olmuştur. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı 10.20'dir. Bu çalışmalar tarım turizmi çiftliklerinin yapması gereken yükümlükler, araştırmacıların ülkesindeki tarım turizmi dernek/organizasyonların, ülkelerin tarım turizmi politikaları, uygulanan tarım turizmi politikaların tarım turizmi işletmecileri tarafından nasıl algılandığını tespit etmeye yönelik olmuştur.

Tarım turizmi ve tüketici davranışları konulu çalışmaların sayısı 22'dir. Tarım turizmi-tüketici davranışları

çalışmaları daha çok turist bakış açısıyla çiftlikteki deneyimleri çözümlenmeye yönelik olmuştur. Turistik tüketicilerin deneyimleri hakkındaki görüşleri, tüketicilerin tarım turizmi faaliyetlerine katılmaya iten unsurlar, çiftliklere yıllar itibariyle gelen turistik tüketicilerin tutumları karşılaştırılmıştır. En çok çalışmanın yapıldığı yıl 5 çalışma ile 2015 olmuştur. Yazar sayıları 1 ile 7 arasında değişim göstermiştir. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı 10,22 iken en az 3, en fazla 27 sayfayı kapsamaktadır. Kullanılan yöntemler ise nicel yöntem (n=16) ağırlıklıdır. 6 çalışmada ise nitel yöntem kullanılmıştır.

Tarım turizminin ne olduğuna ilişkin yapılan çalışma sayısı 10'dur. İlk çalışma 2004 yılında yapılmıştır. Çalışmaların ortalama sayfa sayısı 9,2'dir. Çalışmalar 1 yazarlı ve 5 yazarlı olmak üzere değişim göstermiştir. Kullanılan yöntemlerin tamamı nitel bazlıdır.

Tarım turizmi ve gastronomi ilişkisini ele alan 7 çalışma vardır. 2006 yılında ilk çalışma yapılmış olup nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmalara en az 1 yazar, en fazla 7 yazar dahil olmuştur. En az 5 sayfa, en fazla 14 sayfa makale yazılmıştır. Ortalama sayfa sayısı ise 7,62'dir. Gastronomi ve tarım turizmini konu alan çalışmalarda yöresel ürünlere ilişkin araştırmalar, tarım turizmi çiftliklerinde tüketicilerin gastronomik değerlere karşı tutumları tespit edilmiştir. Çalışmalarda kullanılan yöntemlerin dağılımı nitel yöntem (n=4) ve nicel yöntem (n=3) şeklinde olmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tarım turizmini konu alan ulusal çalışmalar incelendiğinde henüz doğrudan bu alanı kapsayan bir kitaba rastlanmamıştır. Bir kitap bölümü yazılsa da ulusal düzeyde bu boşluğun doldurulması gerektiği düşünülmektedir. Uluslararası anlamda 18 kitap ve 17 kitap bölümüne ulaşılmıştır. Kitap bölümlerinde en sık araştırılan konu *kırsal kalkınmaya* ilişkinken, kitaplarda ise ülkelere özgü yapılan *tarım turizmi faaliyetleri* yönünde olmuştur.

Ulusal ve uluslararası tezler bazında bir karşılaştırma yapıldığında 8 ulusal teze karşın 26 uluslararası tez yazıldığı görülmüştür. Ulusal tezlerin tamamı yüksek lisans düzeyindeyken, uluslararası tezlerde 21'i yüksek lisans, 5'i doktora düzeyindedir. Ulusal tezlerin sayfa sayısı uluslararası tezlerden daha fazladır. Çalışma konuları incelendiğinde ulusal tezler *kırsal kalkınma* üzerinde yoğunlaşırken, uluslararası tezler *tarım turizmi potansiyeli* üzerine yoğunlaşmıştır. Ulusal tezlerde nitel yöntemler hakimken, uluslararası tezlerde nicel yöntemler de kullanılmıştır.

Ulusal ve uluslararası makaleler incelendiğinde 224 uluslararası, 35 ulusal makaleye ulaşılmıştır. Makaleler genel olarak değerlendirmeye alındığında uluslararası makalelerin sayfa sayısının az olduğu, yazar sayısının fazla olduğu, kullanılan yöntemlerin genel itibarıyla nicel yöntemlerden oluştuğu sonucuna varılmıştır. Genel anlamda en çok üzerinde durulan konu ise tarım turizmi faaliyetleri ve girişimcilik faaliyetleri olmuştur. Ulusal makalelerde ise tarım turizmi potansiyeli ve kırsal kalkınma en çok araştırılan konulardandır. Çalışma konuları bir bütün olarak değerlendirildiğinde *tarım turizmi ve gastronomi ilişkisi* en az çalışılan konu olmuştur. Çalışma kapsamında tarım turizmi konusunda çalışma yapacak araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunmak mümkündür:

- Tarım turizmi ve gastronomi ilişkisini elen alan çalışmalar sınırlı olduğundan bu alana yönelik çalışmalar yapılması literatüre katkı sağlayacaktır.
- Ulusal çalışmalar incelendiğinde tarım turizmi pazarlamasına ilişkin çalışmaların az olduğu görülmüştür. Tarım turizminin pazarlanmasına yönelik çalışmalar yapılarak bu boşluk doldurulabilir.
- Ulusal çalışmalar tarım turizmini, kırsal kalkınma yönüyle daha sıklıkla incelemiştir. Tarım turizmi potansiyeli, tarım turizmi faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, tarım turizmi politikalarının oluşturulması gibi alanlarda da çalışmalar yapılmalıdır.
- Uluslararası boyutta tarım turizmi doktora tezlerine konu olsa da ulusal çalışmalara henüz konu olmamıştır. Doktora tezi olarak tarım turizmi daha geniş ve henüz ele alınmamış boyutları ile ele alınabilir.
- Tarım turizmi ve sürdürülebilirlik ilişkisi ulusal boyutta çok sık araştırılmamıştır. Sürdürülebilir tarım turizmi faaliyetleri oluşturma, bu faaliyetleri genele yayma önemli bir unsurdur.

Sonuç olarak tarım turizmi kavramı, turizm literatürü için yeni sayılabilecek bir kavramdır. Bununla birlikte özellikle uluslararası literatürde farklı bakış açıla-

rıyla gerçekleştirilen araştırmalar dikkat çekmektedir. Özellikle 2000'li yılların başlangıcında uluslararası literatürde çalışmalarda belirgin bir artış görülmektedir.

Turizm ve ilgili kavramların literatürde sıklıkla yapıldığı en önemli sorunun kavram karmaşası olduğunu belirtmek gerekmektedir. Birbirine benzer nitelikte faaliyetler gösteren alternatif turizm türlerinin sınıflandırılmasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu bağlamda yapılması gerekenler arasında bibliyometrik analizlerden destek alınması ve elde edilen verilerin söz konusu kavram karmaşasını ortadan kaldırılması adına değerlendirilmesinde fayda görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Adamov, T. C., Brad, I., Feher, A. & Iancu, M. (2015). The Analysis of Agrotourist Activity in Bukovina, *Research Journal of Agricultural Science*, 47(4): 11-18.
- Akpınar, N., Talay, İ. Ceylan, C. & Gündüz, S. (2005). Rural Women and Agrotourism in the Context of Sustainable Rural Development: A Case Study from Turkey, *Environment, Development and Sustainability*, 6(4): 473-486.
- Allen, T., Thomas, M. G., James, G. & McConnon, C. (2006). The Economic Contribution of Agri-Tourism to the Maine Economy, Canada: University of Maine Department of Resource Economics and Policy.
- Arion, F. (2006). Approaches of Agritourism Promoting Through Information Extension, *Buletin USAMV-CN*, 63(1): 116-121.
- Bagi, F. & Reeder, R. (2012). Factors Affecting Farmer Participation in Agritourism, *Agricultural and Resource Economics Review* 41(2): 189-199.
- Blacka, A., Couture, P., Coli, C., Dooley, J., Hankins, A., Lastovica, A., Mihálik B., Reed C. & Uysal, M. (2009). Agri-Tourism Communications and Marketing, College of Agriculture and Life Sciences: Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Boghean, C. & State, M. (2014). The Economic Efficiency of Romania Agro-Tourism Guest Houses, In Terms of Seasonality and Concentration Ratio of Tourist Arrivals During the Period 2007-2012, *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 14(19): 22- 29.
- Brelik, A. (2016). Valorization of Public Goods In The Environment of Agritourism Farms- An Attempt at Modeling, *Oeconomia* 15 (2) 2016, 27-36.
- Brelik, A. (2013). Agro Tourism as Public Good in Rural Areas: A Case Study, *European Research Studies*, 16(1): 67-74.
- Bršćic, K., Dropulic-Ružic, M. & Ružic, D. (2012). Is Agrotourism Popular on the Internet?, *Journal of Central European Agriculture*, 13(2): 221-235.
- Bugday, S., Federicova, Z. & Vajikova, R. (2009). Diversification of Farm Business, *Agricultural Economics*, 55(2):77-83.
- Chandrashekhara, Y. (2018). Agro-Tourism and Employment Opportunities In Karnataka: An Economic Analysis, *Epitome International Journal of Multidisciplinary Research*, 4(3): 7-11.
- Ciolar, R. (2016). Agrotourist Center-Proposal for Development of Agrotourism Infrastructure from Bihor County, *Lucrări Științifice*, 18(3): 107-114.
- Civelek, M. & Türkay, O. (2017). Tarım Turizmi Pazarlamasında Web Sitelerinin Rolü: Türkiye ve İspanya'daki Tarım Turizmi İşletmelerinin Karşılaştırmalı Analizi, *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 20(37): 313-335.
- Civelek, M., Dalgın, T. & Çeken, H. (2015). Tarım Turizmi Uygulamaları ve Pazarlama Modelleri: Türkiye İçin Bir Model Önerisi, *International Journal of Social and Economic Sciences*, 5(2): 40-45.
- Civelek, C., Dalgın, T. & Çeken, H. (2014). Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Agro-Turizm Alanlarında Bir Araştırma, *Turizm Akademik Dergisi*, 1(1): 15-28.
- Cristina, P., Marius, P. & Ioan, C. (2018). Agrotourism-Specific Elements and Benefits, *Lucrări Științifice*, 20(1): 182-187.
- Çeken, H., Karadağ, L. & Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8(1): 1-14.
- Despotovic, A., Joksimovic, M. & Jovanovic, M. (2016). Socio-Economic Development Requirements for Agrotourism In Montenegro, *Agriculture & Forestry*, 62(4): 277-286.
- Dumitrescu, A., Petroman, I., Statie, C., Petroman, C., Marin, D., Avramescu, D. & Şucan, M. (2012). Marketing Management in Farm Agritourism, *Lucrări Științifice*, 14(2): 423-428.
- Ertan, A. & Güzel Ö. (2008). Tarım Turizmi Kavramı ve Isparta'nın Tarım Turizmi Açısından Değerlendirilmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(7): 81-96.
- Eshun, G., Agbadze, P.E. & Asante, P. C. (2014). Agrotourism, Entrepreneurship and Skills: A Case of Poultry Farms in the Kumasi Metropolis, Ghana, *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 3(2): 1-10.
- Eshun, G. & Tettey, C. (2014). Agrotourism Development in Ghana: A Study of Its Prospects and Challenges at Adjeikrom Cocoa Tour Facility, *Bulletin of Geography Socio-economic Series*, 25: 81-99.
- Gordean, R. S., Buzilă, N. & Dragotă, G. (2009). Agrotourism-a Viable Alternative of County Development *Agricultural Management, Lucrări Științifice*, 11(4).
- Grigore, A. & Ungureanu, G. (2008). Agrotourism One of the Main Factors in Rural Development, *EIRP Proceedings*, 3: 592-598.
- Haghiri, M. (2010). An Analysis of the Agritourism Industry in Western Newfoundland: Potentials and impediments, *Journal of Tourism and Development*, 13(14): 587-596.

- Hatch, A. D. (2008). *Agri-Tourism: A New Agricultural Business Enterprise*, LSU Ag Center Research & Extension. USA: United States University.
- Havlíček, Z., Lohr, V., Šmejkalová, M., Grosz, J. & Benda, P. (2013). Agritourism Farms - Evaluation of Their Websites Quality and Web 2.0, *Agris*, 5(1): 31-38.
- Havlíček, Z., Lohr, V. and Benda, P. (2009). ICT & Agritourism in Czech Republic, *Applied Studies in Agribusiness and Commerce*, 3: 45-48.
- Holland, R. & Wolfe, K. (2001). Considering an Agritainment Enterprise in Tennessee. The University of Tennessee.
- Iakovidou, O., Emmanouilidou, M., Stavrakas, T., Simeo-nidou, P. & Christostomidis, C. D. (2001). Trends of Tourism Market for Agro-Tourism, *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 12(2): 165-179.
- Karampela, S., Kizos, T. & Spilanis, I. (2016). Evaluating the Impact of Agritourism on Local Development In Small Islands, *Island Studies Journal*, 11(1): 161-176.
- Kania, J. & Bogusz, M. (2016). Sources and Structure of Income of Agritourism Farms in the Polish Carpathian Mountains, *Oeconomia*, 15(3):15-26.
- Kiper, T. & Arslan, M. (2007). Safranbolu Yörükköyü Tarım-sal Turizm Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 3: 145-158.
- Kokko, A. (2011). An Exploration of Agritourism. (Online) <http://Www.Anekokko.Com/Resources/An%20exploration%20of%20agritOurism%20%20akokko.Pdf>, Erişim Tarihi: 4.06.2019.
- Koutsou, S., Notta, O, Samathrakis, V. & Partalidou, M. (2009). Women's Entrepreneurship and Rural Tourism in Greece: Private Enterprises and Cooperatives, *South European Society and Politics*,14(2): 191-209.
- Küçükaltan, D. (2002). Tarım Turizmi ve Türkiye'de Tarım Turizmi İşletmeciliği II, T.C. Turizm Bakanlığı, II. Turizm Şurası, I :143-157.
- Marin, D. (2015). Study on the Economic Impact of Tourism and of Agrotourism on Local Communities, *Research Journal of Agricultural Sciences*, 47(4):160- 163.
- Marin, D., Petroman I., Petroman, C., Bălaşa, M. & Csaholczı, A. (2015). Study on Specific Activities of Agrotourism, *Research Journal of Agricultural Sciences*, 47(4): 164-168.
- Marks-Bielska, R., Babuchowska, K. & Lizińska, W. (2013). Agritourism as a Form of Business Activity in Rural Areas, *Oeconomia*, 13(3): 69-79.
- McGehee, G. N., Kim, K. & Jennings, G. R. (2007). Gender and Motivation for Agri-tourism Entrepreneurship, *Tourism Management*, 28(1): 280-289.
- Mrkša, M., Gajić, T. & Vujko, A. (2018). Analysis of the Development and Importance of Agritourism Through the Perception of the Local Population In Middle Banat, *Megatrend Revija*, 15(3): 1-16.
- Mura, L. & Kljucnikov, A. (2018). Small Businesses in Rural Tourism and Agrotourism: Study from Slovakia, *Economics and Sociology*, 11(3): 286-300.
- Nickerson, N. P., Black, R. J. & Mccool, S. (2001). Agritourism: Motivations Behind Farm/Ranch Business Diversification, *Journal of Travel Research* 40(1): 19-26.
- Nielsen, N.C., Nissen, Aa., M. K. & Just, F. (2010). Rural Tourism-Return to the Farm Perspective, 19th Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research, September 2010 Akureyri, Iceland.
- Nnadi, F. N. & Akwivu, C. D. (2005). Potentials of Agro-Tourism for Rural Development in Nigeria, *Journal of Agriculture and Social Research*, 5(1): 96-100.
- Olalı, H. & Timur, A. (1988). *Turizm Ekonomisi. İnce Ofset Matbaası, İzmir, s.400.*
- Petroman, C., Mirea, A., Lozici, A., Constantin, C., Marin, D. & Merce, I. (2016). The Rural Educational Tourism at The Farm, *Procedia Economics and Finance*, 39: 88-93.
- Petroman, I. & Petroman, C. (2010). Agritourism and Its Forms, *Lucrări Ştiinţifice*, 53(2): 367-369.
- Pilar, L., Pokorná, J., Balcarová, T. & Hron, J. (2012). Factors Determining the Entry of Agricultural Farms into Agritourism, *Agris*, 4(4): 59-65.
- Samfira, M. & Petroman, I. (2011). New Opportunities of Valorising Animal Produce: Turning Animal Farms into Educational Agrotouristic Farms, *Animal Science and Biotechnologies*, 44(2): 516-519.
- Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the Empowerment of Local Communities. *Tourism Management*, 20 (2): 245-249.
- Wicks, E. B. & Merrett, D. C. (2003). Agritourism: An Economic Opportunity for Millions. *Rural Research Report*, 14 (9), 1-8.
- Sznajder, M., Przezborska L., & Scrimgeour, F. (2009), *Agritourism, Ama Data Set LTD. UK.*
- Uğurlu, K. & Öztürk, H. (2017). Trakya Bölgesinin Ekolojik Tarım Turizmi Potansiyeli ve Pazarlanabilirliği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2): 151-161.
- Yang, Z., Cai, J. & Sliuzas, R. (2010). Agro-Tourism Enterprises as a Form of Multi-Functional Urban Agriculture for Peri-Urban Development in China, *Habitat International*, 34: 374-385.

Yavuzaslanoğlu, E. & Yavuz, M. (2012). Karaman'ın Tarım Turizmi Yönünden Potansiyeli, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (22): 31-33

Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda Bahşış ile İlgili Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi, Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 14(2): 65-79.

Destek Bilgisi: Çalışmanın yürütmesi için herhangi bir kurumsal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Turizm Akademik Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Çalışmaya katılan tüm bireysel katılımcılar kendi rıza ve istekleriyle araştırmaya dahil olmuştur.

Etik kurul onayı: Çalışma 2019 yılında yapılmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı:

1. Yazar katkı oranı: %50

2. Yazar katkı oranı: %50

EXTENSIVE SUMMARY

A Bibliometric Analysis of The Studies on Agritourism

Makbule CİVELEK, Levent KARADAĞ*

Agritourism, which is one of the types of rural tourism, is becoming widespread with the loss of interest in classical tourism types. Agricultural tourism is a type of tourism that is sensitive to nature and the environment, despite the mass types of tourism that have a very negative effect on the consumption of resources. Its consideration of regional development while protecting the local population has made it a remarkable element.

Agricultural tourism acts within the scope of sustainability with the idea of protecting and using the environment based on agricultural activities. Considering elements such as environmental awareness in the framework of sustainable perspective, impact on rural development, marketing and entrepreneurial dimensions, policies and strategies of countries in line with agritourism, it is observed that various studies were conducted by the researchers.

The frequent mixing of concepts such as agricultural tourism, farm tourism, rural tourism and ecotourism in the literature necessitates both detailed analysis of related concepts and systematic examination within a given categorization. Furthermore, when the literature is examined, different definitions related to the concept are observed. According to the researchers, three main characteristics such as whether production activities are done on a farm, the nature of activities between tourists and agricultural experiences, and the authenticity of the activities of tourists in agricultural areas are expressed as the common point that distinguishes agricultural tourism from other concepts.

Agricultural tourism has been a frequently studied topic in recent years. Although international studies are relatively old, it is still a new issue when the national studies are examined. The need for classification was born due to the fact that it is a new subject and the use of different definitions in the literature. Therefore since the classification of the studies on agritourism will lead to identifying and focusing on the missing areas, the study is of academic importance. This study reveals a detailed bibliometric analysis of the relevant concept. Qualitative pattern was used as a method in the study.

The application pattern of the study was designed by adhering to bibliometric analysis. Bibliometric Analyses play an important role in determining the distributions of studies over the years.

The universe of the study is composed of studies (Scanned at Science Direct, Jstor, Google Scholar, Wiley Online Library, Proquest, Scopus, Doaj database) in all languages within the scope of agricultural tourism. With international study of English language from within this universe and national studies have been selected as sampling. Agricultural tourism / agrotourism, agritourism/agrotourism have been identified as the working keyword.

In line with the main problem of the study, national/international books, theses, articles on agritourism were examined. In the study, findings related to national and international publications are classified as Book and Book chapters, theses and articles. 80% of national studies consist of National Articles, 18% of theses, and 2% of book chapters. When the distribution of international publications is examined, 79% of the research consists of Articles, 9% of theses, and 12% of books and book chapters.

When the results of the study were evaluated as a whole, it was observed that the studies frequently investigated the relationship between agritourism and rural development, agritourism activities. In addition, subjects such as policies developed under the scope of agritourism and examples of entrepreneurship, agritourism sustainability relationship, local people's perspective on agritourism have also been frequently investigated. The field of agritourism, which is relatively less researched, has been gastronomy.

* Corresponding author at: Muğla Sıtkı Koçman University, Datça Kazım Yılmaz Vocatioanl School, Department of Hotel, Restaurant and Catering Services. leventk@mu.edu.tr